

דוח מבקר המדינה | אייר התשפ"ד | מאי 2024

מערכת הביטחון

**מידע מסווג -
אבטחתו
בארכיונים ומניעת
פרסומו -
ביקורת מעקב**

מידע מסוג - אבטחתו בארכיונים ומניעת פרסומו - ביקורת מעקב

רקע

מדינת ישראל בדומה למדינות אחרות בעולם מחזיקה במידע אשר האינטרסים הלאומיים מחייבים למנוע את חשיפתו, בשל הסיכון שגורמים עוינים עלולים להשתמש בו לרעה ולפגוע בכך בין היתר בביטחון המדינה, ביחסי החוץ שלה ובהיבטים משמעותיים אחרים. לצד זאת, חומרים ארכיוניים אמורים לעמוד לעיון הציבור בהתאם לתנאים שנקבעו בחוק הארכיונים, התש"ו-1955 (חוק הארכיונים), ובתקנות הארכיונים (עיון בחומר ארכיוני המופקד בגנזך), התש"ע-2010.

חומרים של מוסדות המדינה שאין עוד שימוש בהם, ובכלל זה חומרים אשר מכילים מידע מסווג, מופקדים בארכיון מדינת ישראל (הגנזך או ארכיון המדינה), אשר בראשו עומד הגנז. פעילותו של ארכיון המדינה מוסדרת בחוק הארכיונים ובתקנות שהותקנו מכוחו. חומרים הכוללים מידע מסווג מופקדים גם בארכיונים המצויים בגופי מערכת הביטחון ואשר הגנז הכיר בהם כשלוחות של ארכיון המדינה, דוגמת ארכיון צה"ל ומערכת הביטחון (ארכיון צה"ל), ארכיון המוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים וארכיון שירות הביטחון הכללי (שב"כ). נוסף על כך, חומרים הכוללים מידע מסווג מופקדים בארכיונים מסוימים ובארכיונים ציבוריים ובידי בעלים פרטיים.

באוגוסט 2020 פרסם מבקר המדינה דוח ביקורת בנושא "מידע מסווג - אבטחתו בארכיונים ומניעת פרסומו"¹ (הדוח הקודם), בעקבות ביקורת שביצע בנושא זה בחודשים יולי 2018 עד מרץ 2019 (הביקורת הקודמת). בדוח הקודם הוצגו ממצאים שמהם עלה כי בארכיון המדינה, בארכיונים מסוימים ובארכיונים ציבוריים ופרטיים מצויים חומרים ארכיוניים מסווגים שחלק ניכר מהם אינם כפופים להסדרי ביטחון מידע ממלכתיים, או שכפיתם להסדרים אלה מוטלת בספק; וכי קיימים ליקויים ועיכובים בחשיפת חומרי ארכיון לעיון הציבור, אף שתקופת ההגבלה על חשיפתם הסתיימה.

1 בהתאם לסעיף 17 לחוק מבקר המדינה, התש"ח-1958 [נוסח משולב], ולשם שמירה על ביטחון המדינה, ועדת המשנה של הוועדה לענייני ביקורת המדינה של הכנסת החליטה שלא להניח על שולחן הכנסת ולא לפרסם לציבור נתונים מהדוח הקודם.

נתוני מפתח

כ-3 מיליון תיקים

הכוללים כ-500 מיליון עמודי נייר מופקדים בארכיון המדינה, נכון לספטמבר 2023

כ-65 מיליון ש"ח

תקציב ארכיון המדינה לשנת 2022

79,533 תיקים

שלא נחשפו לציבור מצויים בארכיון המדינה נכון לדצמבר 2022, אף שתקופת ההגבלה על חשיפתם הסתיימה

כ-3 שנים

עברו מאז פרסם "צוות סופרי הצללים"² המלצות בתחום המשפטי והמינהלי ובתחום עובדים שפרשו, אולם למרות זאת טרם הוסדר נושא ההיחשפות של גורמים לא מורשים לחומר מסווג

כ-18 מיליון פריטי מידע מסווג

מצויים בארכיון צה"ל נכון ליולי 2023

כ-1.1 מיליון תיקים

שלא נחשפו לציבור מצויים בארכיון צה"ל נכון לדצמבר 2022, אף שתקופת ההגבלה על חשיפתם הסתיימה

1,101 תיקים (כ-0.1% בלבד)

נחשפו בשנת 2022 בארכיון צה"ל, מכלל התיקים שתקופת ההגבלה על חשיפתם לציבור הסתיימה

קיימים ארכיונים ציבוריים³

שהם בבעלותו או בהנהלתו של גוף שאין מטרות הפקת רווחים ואושרו על ידי הממשלה, בהודעה שפורסמה ברשומות, כארכיון ציבורי

2 בדצמבר 2015 הורה היועץ המשפטי לממשלה על הקמת צוות שיבחן קידום הנחיה מערכתית לטיפול בתופעה של שיח בכירים לשעבר במערכת הביטחון עם 'סופרי צללים' או עם עיתונאים" (צוות סופרי הצללים).
3 ההגדרה על פי חוק הארכיונים.

פעולות הביקורת

בחודשים פברואר עד אוגוסט 2023 בדק משרד מבקר המדינה אם ובאיזה אופן תוקנו ליקויים שהועלו בדוח הקודם בנושאים האלה: תחולת החוק להסדרת הביטחון בגופים ציבוריים, התשנ"ח-1998 (החוק להסדרת הביטחון), על ארכיונים מסוימים; היבטים הנוגעים לחשיפה של חומר ארכיוני מוגבל מטעמי ביטחון לאחר תום תקופת ההגבלה; פיקוח הגנז על ארכיונים ציבוריים ופרטיים; היבטים הנוגעים לחומרים מסווגים המצויים בארכיונים ציבוריים ופרטיים; וגילוי מידע מסווג לגורמים בלתי מורשים בתהליך כתיבת ספרים על ידי נבחרי ציבור ועובדי ציבור ונבחרי ציבור ולשעבר. הביקורת נעשתה בארכיון המדינה; במשרד הביטחון - בארכיון צה"ל ובממונה על ביטחון מערכת הביטחון (מלמ"ב); במשרד המשפטים; בשב"כ; באגף המודיעין בצה"ל - ביחידת הצנזורה לעיתונות ותקשורת (הצנזורה) ובמחלקת ביטחון מידע; ובמטה לביטחון לאומי (המל"ל).

ועדת המשנה של הוועדה לענייני ביקורת המדינה של הכנסת החליטה שלא להניח על שולחן הכנסת ולא לפרסם חלקים מפרק זה לשם שמירה על ביטחון המדינה בהתאם לסעיף 17 לחוק מבקר המדינה, התשי"ח-1958 [נוסח משולב].

תמונת המצב העולה מן הביקורת

תחולת החוק להסדרת הביטחון בגופים ציבוריים, התשנ"ח-1998, על ארכיונים מסוימים - בביקורת הקודמת נמצא כי ארכיונים מסוימים שמצויים בהם חומרים מסווגים אינם נכללים ביחידות משרד רה"ם ואינם מצוינים מפורשות בתוספת לחוק להסדרת הביטחון, וכי בקרב הגופים המבוקרים קיימות דעות שונות לגבי השאלה אם חל עליהם החוק להסדרת הביטחון. **בביקורת המעקב נמצא כי הליקוי לא תוקן. אף שעברו יותר משלוש משנים מפרסום הדוח הקודם לא הוסדר נושא אבטחת המידע בארכיונים האמורים** כמו כן נמצא כי במועד סיומה של ביקורת המעקב, אוגוסט 2023, הארכיונים האמורים אינם מונחים ישירות על ידי קצין מוסמך, ומינוי ממונה הביטחון שלהם אינו מאושר על ידי קצין מוסמך. עקב כך למשרות העובדים בארכיונים אלו לא נקבע סיווג ביטחוני, דבר שעלול לחשוף חומרים מסווגים לגורמים שאינם מורשים לכך. עוד העלתה ביקורת המעקב כי שלא בהתאם להמלצת הדוח הקודם, לא עשו ארכיון המדינה, משרד רה"ם, השב"כ ומשרד המשפטים, בתיאום עם הגופים האחראים לנושא אבטחת הארכיונים השונים והחומרים המסווגים המצויים בהם, עבודה מערכתית, והנושא לא הובא לפתחו של היועץ המשפטי לממשלה כדי שיכריע אם החוק להסדרת הביטחון חל על הארכיונים האמורים.

חשיפת מסמכים שתקופת ההגבלה על חשיפתם הסתיימה - בביקורת הקודמת נמצא כי תיקים רבים ובהם חומרים מסווגים המצויים בארכיון המדינה וארכיון צה"ל ותקופת

ההגבלה על חשיפתם הסתיימה, לא נחשפו. הדבר בלט בייחוד בארכיון צה"ל. **בביקורת המעקב נמצא כי הליקוי לא תוקן.** מספר התיקים שלא נחשפו בארכיון המדינה נכון לסוף שנת 2022 היה 79,353. שיעור החשיפה בארכיון ירד בשנים 2020 עד 2022 משיעור של 29% לשיעור של 16% (ירידה של 45% בשיעור החשיפה). עוד עלה בביקורת המעקב כי שיעור החשיפה בארכיון המדינה הוא נמוך - 21% בממוצע בשנים 2020 - 2022. בהתאם לקצב החשיפה משנת 2022 (16%), זמן החשיפה של תיקים שסיימו את תקופת ההגבלה הוא כשבע שנים. כמו כן עלה בביקורת המעקב כי שיעור החשיפה של החומרים שנאגרו בארכיון צה"ל מכלל החומרים שנאגרו בארכיון היה פחות מעשירית האחוז בשנת 2022, ובשנים 2020 - 2022 היה בממוצע 0.11%, דבר שפוגע בזכות הציבור לעיין בחומר זה. בספטמבר 2023 מספר התיקים בארכיון צה"ל המצויים בעיכוב חשיפה היה כ-1.1 מיליון תיקים.

חיסיון לאחר תום תקופת ההגבלה ללא אישור ועדת השרים - בביקורת הקודמת נמצא כי באלפי המקרים שבהם הוטל חיסיון על חומרים ארכיוניים בתום תקופת ההגבלה, הדבר נעשה ללא אישורה של ועדת השרים⁴ כנדרש בחוק הארכיונים, בין היתר עקב קשיים בכינוסה. בדוח הקודם נאמר כי נוכח הקושי לכנס את ועדת השרים כנדרש בחוק, ארכיון המדינה מטיל חיסיון על חלקי תיקים שתקופת ההגבלה שלהם הסתיימה, בלי לבקש את אישורה של הוועדה. **בביקורת המעקב נמצא כי הליקוי לא תוקן.** נמצא כי ממועד סיום הביקורת הקודמת, דצמבר 2019, ועד למועד סיום ביקורת המעקב, אוגוסט 2023, הכין ארכיון המדינה טיוטת הצעת חוק ארכיונים חדש, הכוללת מנגנון חלופי לוועדת השרים שצוינה לעיל. כמו כן, נמצא כי משרד המשפטים הכין שתי חוות דעת לצורך בחינת הנושא. נכון לאוגוסט 2023, מועד סיום הביקורת, וכפי שעלה גם בביקורת הקודמת, לא השתנה המצב הנורמטיבי, ובהתאם לקבוע בחוק הארכיונים, ועדת השרים היא המוסמכת לאשר לגנו לציין כי חומר ארכיוני יוגדר כסודי מטעמי פגיעה בביטחון המדינה או ביחסי החוץ שלה ולהטיל הגבלות מיוחדות על העיון בחומר זה אך ועדה זו לא התכנסה בתקופה שנבדקה בביקורת. במצב דברים זה תיקים שהסתיימה תקופת ההגבלה על חשיפתם אינם מפורסמים לציבור, אף שוועדת השרים לא ציינה את החומרים שבתיקים אלה כסודיים מטעמי פגיעה בביטחון המדינה או ביחסי החוץ שלה.

חומרים ארכיוניים מסווגים המצויים בארכיונים ציבוריים ופרטיים - בביקורת הקודמת נכתב כי כעולה ממסמכי מלמ"ב, חומרים ארכיוניים, ובהם חומרים מסווגים, נמצאים בארכיונים ציבוריים ופרטיים, והומלץ כי שב"כ יוביל עבודת מטה בסוגיית הימצאות חומרים ארכיוניים מסווגים, לרבות של מוסדות המדינה, בארכיונים ציבוריים ופרטיים ויקבע דרך פעולה לטיפול בבעיה זו. **בביקורת המעקב נמצא כי הליקוי תוקן במידה מועטה.** נמצא כי ממועד סיום הביקורת הקודמת בדצמבר 2019 לא חל שינוי של ממש בנושא הטיפול בחומרים ארכיוניים מסווגים המצויים בארכיונים ציבוריים ופרטיים, ובכלל זה הגופים המבוקרים לא קידמו הסדרה שתאפשר מצב זה ולכלל הפחות תקבע גורמים מוסמכים לפיקוח על אבטחת המידע בארכיונים אלו ולטיפול בנושא. בביקורת המעקב גם עלה כי נכון למועד סיום הביקורת, אוגוסט 2023, למעט צוות מלמ"ב הפועל בארכיונים ציבוריים בהסמכת גזת המדינה, אין התקדמות בנושא הטיפול בחומרים ארכיוניים מסווגים

4 בחוק הארכיונים נקבע כי הגנו, באישור ועדה של שלושה שרים שתמנה הממשלה (ועדת השרים), רשאי לציין חומר ארכיוני כסודי מטעמי פגיעה בביטחון המדינה או ביחסי החוץ שלה ולהטיל הגבלות מיוחדות על העיון בחומר זה.

המצויים בארכיונים ציבוריים, הנושא לא הוסדר, וחומרים מסווגים עדיין מצויים בארכיונים ציבוריים ופרטיים.

סמכות מל"ב לפעול בארכיונים ציבוריים ופרטיים - בביקורת הקודמת נמצא כי פעילות מל"ב בארכיונים הציבוריים והפרטיים למניעת חשיפת מידע שעלול לפגוע בביטחון המדינה מתבצעת מתוקף הרשאה של גנזי המדינה לשעבר ובהסכמה של מנהלי הארכיונים, אך אינה מוסדרת בחקיקה. **בביקורת המעקב נמצא כי הליקוי לא תוקן.** נמצא כי לא חל שינוי בנושא הסדרת האחריות של מל"ב לטיפול בכלל החומרים המסווגים שבארכיונים הציבוריים והפרטיים בכל רמות הסיווג, ולא הוגדרו סמכויותיו של מל"ב בהקשר זה, למעט ההסמכה מהגנות למל"ב, שמשמשת פתרון להיעדר ההסדרה החוקית בעניין האחריות בנושא זה. ללא הסדרה כאמור עלולה להיפגע השמירה על מידע מסווג המצוי בארכיונים ציבוריים.

גילוי מידע מסווג לגורמים בלתי מורשים בתהליך כתיבת ספרים על ידי נבחר ציבור או עובדי ציבור בעבר או בהווה - בביקורת הקודמת נמצא כי במהלך הפקת ספרים במעורבות סופרי צללים נחשפים למידע מסווג גורמים השותפים להפקה שאינם מורשים מבחינה ביטחונית להיחשף למידע כזה. **בביקורת המעקב נמצא כי הליקוי לא תוקן.** ביקורת המעקב העלתה, כי הגם שבספטמבר 2020 פרסם צוות סופרי הצללים את הדוח בנושא "סופרי הצללים", ובו המלצות בתחום המשפטי (ובכלל זה יצירת מסמך משפטי שירכז את מגוון הוראות הדין המאגדות את כל נושא השמירה על מידע ביטחוני, ועדכון הנחיית היועץ המשפטי לממשלה בעניין "הכרזת ידיעות סודיות לפי סעיף 113 (ד) לחוק העונשין"); בתחום המינהלי (ובכלל זה יצירה והטמעה של תהליך הכשרה לנבחר ציבור שתפקידם מחייב היחשפות למידע מסווג, ובחינת נוהלי השיח של הגופים השונים עם התקשורת); ובתחום עובדים שפרשו (יצירת הנחיות בנוגע להיבטי שמירה על ביטחון מידע ומידע מסווג לאחר הפרישה, קיום דיון ייעודי עם כלל גופי הביטחון ומשרד רה"ם בעניין מי שפרשו לאחר מסלול קריירה חוצת ארגונים וגיבוש מסמך הנחיות בעניין זה בעבור בכירים אלו, וקידום חקיקה שתקבע הגבלות לאחר הפרישה) - למרות כל אלה נכון למועד סיום ביקורת המעקב, אוגוסט 2023, משרד המשפטים לא הוביל גיבוש מתווה ליישום המלצות הדוח, במטרה למנוע חשיפת חומר מסווג בפני מי שאינו מורשה לכך בעת כתיבת ספרים על ידי נבחר ציבור ועובדי ציבור מכהנים ונבחר ציבור ועובדי ציבור לשעבר. עקב כך גורמים שאינם מורשים עדיין נחשפים לחומר מסווג כאמור.

פיקוח הגנז על ארכיונים ציבוריים ופרטיים - בביקורת הקודמת עלה כי מנהלי הארכיונים הציבוריים לא הגישו דוחות שנתיים לגנז המדינה. **בביקורת המעקב נמצא כי הליקוי תוקן במידה רבה.** ביקורת המעקב העלתה כי בשנת 2022 הגישו דוחות כנדרש עשרה ממנהלי הארכיונים הציבוריים. עם זאת, 11 מנהלי ארכיונים ציבוריים לא הגישו דוחות כאמור.

הצורך בקיומם של שני הליכים (בשלב חשיפת חומרי ארכיון) - חשיפה וצנזורה - בביקורת הקודמת נמצא כי חומרים ארכיוניים נבדקו על ידי שני גורמים - צוותי חשיפה של

הארכיון המאשרים את העיון בחומרים; וגורמים מטעם הצנזורה המאשרים את פרסומם. **בביקורת המעקב נמצא כי הליקוי תוקן באופן מלא.** בביקורת המעקב עלה כי בדצמבר 2020 נחתם נוהל עבודה משותף לארכיון המדינה ולצנזורה - "נוהל לחשיפת חומרים ביטחוניים רגישים המופקדים בארכיון המדינה", והליך החשיפה התייעל. בנוהל נקבע שארכיון המדינה יקלוט עובדים שיוכשרו כחושפים ביטחוניים, והצנזורה תשולב בהכשרתם, כך שחומרים ארכיוניים ייבדקו על ידי גורם אחד בלבד.

עיקרי המלצות הביקורת

משרד מבקר המדינה שב וממליץ כי משרד רה"ם וארכיון המדינה, בסיוע משרד המשפטים וש"ב, יפעלו להסדרת מעמדם של הארכיונים המסוימים, שמצויים בהם חומרים מסווגים, לצורך מתן פתרון מערכתי לסוגיית הביטחון בארכיונים אלו ולצורך מניעת חשיפה של חומרים לגורמים לא מוסמכים. זאת בדגש על היבטים הנוגעים לאבטחת המידע, להנחיות בתחום הביטחון על ידי קצין מוסמך לסיווג המשרות בארכיונים.

בחוק הארכיונים נקבע כי "כל אדם רשאי לעיין בחומר הארכיוני המופקד בגנזך, אך אפשר להגביל זכות זו בתקנות". חשיפת חומר ארכיוני לאחר תום תקופת ההגבלה היא חשובה בשל זכות הציבור לעיין בחומר זה. משרד מבקר המדינה ממליץ לגנוז לפעול מול המפקידים⁵ להגדלת קצב החשיפה, תוך תשומת לב למגבלות הנובעות מהסיווג הביטחוני של המסמכים, לצורך שיפור החשיפה לציבור.

משרד מבקר המדינה ממליץ למשרד רה"ם ולארכיון המדינה, בסיוע משרד המשפטים, להסדיר את כל נושא החשיפה בהצעת חוק ארכיונים חדש, כפי שמסר משרד רה"ם בהתייחסותו לטיטות הדוח הקודם מיולי 2019. במסגרת זו יש מקום להביא בחשבון את זכות הציבור לעיין בחומר ארכיוני כאמור לעיל. עוד מומלץ שמשרד הביטחון, ובכלל זה ארכיון צה"ל, יפעל להגדלת קצב החשיפה בארכיון צה"ל, תוך תשומת לב למגבלות הנובעות מהסיווג הביטחוני של המסמכים, וזאת לצורך שיפור החשיפה לציבור של חומר כאמור לאחר תום תקופת ההגבלה וכדי לממש את זכותו של הציבור להיחשף לחומר ארכיוני, גם ביטחוני, במגבלות המתחייבות.

משרד מבקר המדינה ממליץ כי ארכיון המדינה, בסיוע משרד המשפטים, ישלים גיבוש נוסח להצעת חוק, יקבע לוח זמנים להשלמת גיבוש ההצעה ויפעל לקדמה, לצורך מניעת הישנות התופעה של הארכת חיסיון ללא אישור הגורמים המתאימים. משרד מבקר המדינה ממליץ לראש הממשלה להביא לממשלה הצעה למינוי ועדת שרים שתוכל לאשר המלצות של הגנז לציון חומר ארכיוני כסודי מטעמי פגיעה בביטחון המדינה או ביחסי החוץ שלה ולהטיל הגבלות מיוחדות על העיון בחומר זה. זאת עד להסדרתו בחוק של מנגנון חלופי שיבוא במקום ועדת השרים. כמו כן, כל עוד לא מוסדר בחוק מנגנון חלופי למנגנון "ועדת השרים" ולאחר שתמונה ועדת השרים כאמור, על ארכיון המדינה וארכיון צה"ל להביא לאישור ועדת השרים כנדרש בחוק הארכיונים, את החומרים שהסתיימה תקופת ההגבלה

5 מפקיד - מוסד ממוסדות המדינה או רשות מקומית שהפקידו בגנזך חומר ארכיוני.

שלהם ושאותם הם מבקשים שלא לחשוף ולקבל את אישור הוועדה לציין אותם כסודיים או חשאיים ולהגבלות שיחולו על העיון בהם.

על גנז המדינה לוודא כי הוא מקבל דוחות שנתיים כקבוע בתקנות הארכיונים מכלל מנהלי הארכיונים הציבוריים.

משרד מבקר המדינה ממליץ כי משרד רה"ם וארכיון המדינה, בסיוע מלמ"ב, שב"כ ומשרד המשפטים, יקיימו עבודת מטה בסוגיית הימצאותם של חומרים ארכיוניים מסווגים, לרבות של מוסדות המדינה, בארכיונים ציבוריים ופרטיים. זאת במטרה לקבוע דרך פעולה לטיפול בבעיה זו, ובכלל זה את זהות הגורם שיוביל את העיסוק בנושא. בהתאם לתוצאות עבודת המטה יש לפעול להסדרת הנושא ולפקח על חומרים מסווגים בארכיונים ציבוריים (וב'פרטיים?').

לצד פעילותו החשובה של מלמ"ב מכוח ההסמכה שניתנה לו מגנז המדינה, ההסדרה כאמור של הטיפול בכלל החומרים המסווגים שבארכיונים הציבוריים והפרטיים בכל רמות הסיווג היא הכרחית. על כן משרד מבקר המדינה ממליץ למשרד רה"ם, בשיתוף משרד המשפטים ומשרד הביטחון, לפעול להסדרת האחריות לטיפול בחומרים אלו.

משרד מבקר המדינה ממליץ כי היועצת המשפטית לממשלה תגבש על בסיס המלצות "צוות סופרי הצללים" כלים להסדרת נושא שיתוף המידע של הגורמים הפורשים עם גורמי העזר בעת כתיבת ספרים או אירועים דומים, ובכלל זה בהיבטים המשפטיים והמינהליים הנוגעים לגיבוש הנחיות לנבחרי ציבור ועובדי ציבור שפרשו מתפקידים בכל הקשור לשמירה על ביטחון מידע ועל שמירת מידע מסווג.

מידת תיקון עיקרי הליקויים שעלו בדוח הקודם

מידת תיקון הליקוי כפי שעלה בביקורת המעקב				הליקוי בדוח הביקורת הקודם	הגוף המבוקר	פרק הביקורת
תוקן באופן מלא	תוקן במידה רבה	תוקן במידה מועטה	לא תוקן			
			←	ארכיונים מסוימים שמצויים בהם חומרים מסווגים, אינם נכללים ביחידות משרד רה"ם, ובקרב הגופים המבוקרים קיימות דעות שונות לגבי השאלה אם חל עליהם החוק להסדרת הביטחון.	משרד רה"ם, משרד המשפטים, ארכיון המדינה, שב"כ	תחולת החוק להסדרת הביטחון בגופים ציבוריים, התשנ"ח-1998, על ארכיונים מסוימים
			←	ארכיון המדינה וארכיון צה"ל לא חשפו תיקים רבים ובהם חומרים מסווגים שתקופת ההגבלה על חשיפתם הסתיימה. הדבר בלט בייחוד בארכיון צה"ל.	ארכיון המדינה, ארכיון צה"ל	חשיפת מסמכים שתקופת ההגבלה על חשיפתם הסתיימה
			←	באלפי המקרים שבהם הוטל חיסיון על חומרים ארכיוניים בתום תקופת ההגבלה, הדבר נעשה ללא אישורה של ועדת שרים ⁶ כנדרש בחוק הארכיונים, בין היתר עקב קשיים בכינוסה. בדוח הקודם נאמר כי נוכח הקושי לכנס את ועדת השרים כנדרש בחוק, ארכיון המדינה מטיל חיסיון על חלקי תיקים שתקופת ההגבלה על חשיפתם הסתיימה, בלי לבקש את אישורה של הוועדה.	משרד רה"ם, משרד המשפטים, ארכיון המדינה	חיסיון לאחר תום תקופת ההגבלה ללא אישור ועדת השרים
	←			מנהלי הארכיונים הציבוריים לא הגישו דוחות שנתיים לגני המדינה.	ארכיון המדינה	פיקוח הגנז על ארכיונים ציבוריים ופרטיים

6 בחוק הארכיונים נקבע כי הגנז, באישור ועדה של שלושה שרים שתמנה הממשלה (ועדת השרים), רשאי לציין חומר ארכיוני כסודי מטעמי פגיעה בביטחון המדינה או ביחסי החוץ שלה ולהטיל הגבלות מיוחדות על העיון בחומר זה.

מידת תיקון הליקוי כפי שעלה בביקורת המעקב				הליקוי בדוח הביקורת הקודם	הגוף המבוקר	פרק הביקורת
תוקן באופן מלא	תוקן במידה רבה	תוקן במידה מועטה	לא תוקן			
				חומרים ארכיוניים, ובהם חומרים מסווגים, נמצאים בארכיונים ציבוריים ופרטיים	משרד רה"ם, משרד המשפטים, שב"כ	חומרים ארכיוניים מסווגים המצויים בארכיונים ציבוריים ופרטיים
				פעילות מלמ"ב בארכיונים הציבוריים והפרטיים למניעת חשיפת מידע שעלול לפגוע בביטחון המדינה מתבצעת מתוקף הרשאה של גנזי המדינה לשעבר ובהסכמה של מנהלי הארכיונים, אך אינה מוסדרת בחקיקה.	משרד רה"ם, משרד המשפטים, משרד הביטחון, המל"ל	סמכות מלמ"ב לפעול בארכיונים ציבוריים ופרטיים
				חומרים ארכיוניים נבדקו על ידי שני גורמים - צוותי חשיפה של הארכיון המאשרים את העיון בחומרים; וגורמים מטעם הצנזורה המאשרים את פרסומם.	ארכיון המדינה, הצנזורה	הצורך בקיומם של שני הליכים (בשלב חשיפת חומרי ארכיון) - חשיפה וצנזורה
				במהלך הפקת ספרים במעורבות סופרי צללים נחשפים למידע מסווג גורמים השותפים להפקה שאינם מורשים מבחינה ביטחונית להיחשף למידע כזה.	היועץ המשפטי לממשלה	גילוי מידע מסווג לגורמים בלתי מורשים בעת תהליך כתיבת ספרים על ידי נבחרי ציבור או עובדי ציבור בעבר או בהווה

סיכום

בארכיון המדינה ובשלוחותיו, ובמרכזם ארכיון צה"ל, מצויים חומרים ארכיוניים ברמות סיווג שונות, ובהם חומרים מסווגים. בביקורת המעקב עלה כי אף שנושאים אשר עמדו בליבת הביקורת הקודמת זכו לטיפול מצד הגורמים הנוגעים בדבר, בפועל אף שעברו יותר משלוש שנים וחצי מאז הגיש מבקר המדינה את הדוח הקודם, חמישה מתשעה ליקויים מרכזיים שצוינו בדוח הקודם ושעמדו במוקד ביקורת המעקב לא תוקנו. לצד זאת, ליקוי אחד תוקן במידה מועטה, ליקוי אחד תוקן במידה רבה ושני ליקויים תוקנו באופן מלא.

משרד מבקר המדינה ממליץ כי משרד רה"ם, משרד המשפטים, שב"כ, מלמ"ב, ארכיון המדינה וארכיון צה"ל, יבצעו עבודת מטה, לצורך מציאת פתרון מערכתי למכלול הליקויים המתמשכים הנוגעים לאבטחת מידע מסווג המצוי בארכיון המדינה ובארכיונים מסוימים נוספים; לנושא חשיפת מידע מסווג המצוי בידי נבחרי ציבור ועובדי ציבור ובידי נבחרי ציבור ועובדי ציבור לשעבר המבקשים לכתוב ספרים בפני גורמים שאינם מוסמכים לכך; ולנושא חשיפת חומרים מארכיון המדינה ומארכיון צה"ל לאחר שעברה תקופת ההגבלה על חשיפתם. אי-טיפול בנושאים אלו ואי-הסדרה שלהם עלולים להביא לחשיפת מידע מסווג לציבור, ואף עלולים לפגוע בביטחון המדינה.